

21264

Duodecim principia Phisi lophiæ Remundi Lulli; quæ & lamentatio seu expositula- tio philosophiæ contra Averroistas; & Physica eiusdem di- ci possunt.

PHILOSOPHIAE LAMENTATIO.

Deus cum tua altissima sapientia & virtute
Incipit liber lamentationis philosophia.

Prinципi illistrissimo ac francorū serenissimo regi
dño Philippo Iesu christi munere eiusq; admiran
do iuuamine regalitū corona excellētissima resul
geri; eiusq; dono tam naturæ bonis q̄ aīe mīrifice decorato;
philosophia eiusq; prīcipia duodecim/maximo fructuose fa
lutiſ incremento diutissime gratulari.

Voniā certū dīgnoscit apud illū esse spes
cradū auxiliū q̄ potestatis claritate trīum
phat: & cū ego inter christianitatis reges
præcateris te fulgētē nouerim potestate,
christianęq; fidei zelo q̄maxie & charita
te: ideo ad te recurro tanq̄ advltoř cōdi
gnū colunāq; maximā veritatis p̄ iustitiae auxilio sp̄etrādo
de iūuria mihi ab auertoistis ī iis que sūt cōtra fidē illata, as
serētib⁹ q̄ secūdū meū modū ītelligēdi; videlicet ītelligibile
qd̄ est meū subiectū: fides catholica est errorea atq; fallā: sed
p̄ credere sp̄am verā eē dicūt; & iō faciūt mihi valde magnā
inūriā q̄a me⁹ ītellec⁹ nō īplicat p̄ ītelligere q̄tū possūm; vt
de cætero dicāt se credere catholica sāctā fidē & dicāt q̄ nō
ītelligūt sp̄am eē falsam. Se aut̄ excusant q̄ nō possunt ītelli
gere q̄ virgo posset parere filiū, nec q̄ de nihilo fiat aliqd; &
sic de articulis fidei qd̄ cōcedēdū est q̄ ad sensū & imaginati
onē sed non quo ad duodecim īperatrices diuinās in libro
de nat. ali tactas. Quæ sūt de prīcipiis theologie deq; existēte
subiecto sp̄i⁹ theologie possunt agere ad placitū q̄ virgo pa
riat filiū, & hīmōi: ego aut̄ duplicit sū phia: videlicet p̄io cū
sensu & imaginatiōe me⁹ ītellec⁹ causat sciam: post autē cū
duodecim īperatricib⁹ q̄ sūt hæ: diuinā bonitas magnitudo,
et unitas, p̄tās, sap̄ie, iā, volūtas, virt⁹, vēritas, gl̄ia, p̄fectio, iū
sticia, & misericordia. Cū istis aut̄ sum superi⁹ & habeo coronā aureā
et cū sensu & imaginatiōe inferius habens argenteam,
Cāit phia suspirādo atq̄ lachrymādo, cōfiteor coram istis.

PHILOSOPHIAE PRINCIPIA.

meis pricipiis q̄ sūt sofa, materia, gniatio, corruptio, elemēta
tio, vegetatio, sensus, imaginatio, mot⁹, itellect⁹, volūtas, et
mēotia: q̄ nūq̄ cōcepi fraudē neq̄ dolū neq̄ deceptionē con
tra theologiā; imo cōsiteor q̄ sū ancilla ei⁹ vt p ea q̄ cōcipio
p aliam itelligā entia realia & laudē & benedicā dēti: & p im
peratrices. xi. de eē dei notitiā habeā atq̄ de ei⁹ itriseca ope
ratiōe & sic de suis iperatricib⁹ & de actib⁹ eaq̄. Heu mihi tri
stis & dolorose ait phīa n̄sigd vos alia mea pricipia scitis q̄
ego talis sū: & vos Cāit phīa qd estis! Oia respōderūt (nisi in
tellect⁹ q̄ tacuit) dixerūt q̄ ipsa erat vera & legalis ancilla
theologie. Et tu itellect⁹ (Cāit phīa) qd dicis! Respōdit itelle
ctus: ego sum quasi tot⁹ puerlus cū Parrhisii sit me⁹ discur
sus i opiniōib⁹ & ideo qd dicere possū! meū lumen debet eē
p claritatē & veritatē: sed est offuscatus & tenebrosus p falsos
errores phīor; q̄ ita me suffocat q̄ vix possū habere aihelitū
et virtutē: aliud remediū nō video nisi vt dñs p regē frāco
rum me iuuet & in breui: q̄a errores crescūt & veritates suf
focantur. Parrhisii autē est fundamentū cū sit fama q̄ ma
gis sum in ipsa q̄ in aliqua alia ciuitate.

Dum sic phīa lamētabat & dolebat & alta voce clamabat
heu mihiybi sunt religiosi viri bene literati & deuoti & etiā
aliī qui me iuuent! dū sic phīa clamabat, suspīrabat, & lamē
tabat accidit q̄ Raimūdus Cōtritio & Satisfactio exhibat vr
bem loquentes de puerlo statu mūdi in quodā amoenissimo
prato sub quadā arbore supra quā plures auiculę cantabāt;
& inuenierūt philosophiā & sua pricipia supra tacta; que sta
bat ibi vt acciperet aliquā recreationē a pulchritudine arbo
ris: & garrisib⁹ auicularum: & etiā ibi erat fons valde pul
cher. Dominæ autē supradictę & Raimūdus quesiuerūt ab
ea quare tam fortiter lamentabat & dolebat! ipsa autē dixit
causam & narravit eis ea que supradicta sunt. hoc dicto phi
losophia rogauit Raimundum & dominas q̄ irent ad re
gem francorum & diccerent ea quae audiuerunt: & q̄ pone
rent remedium: & imponerent in régis conscientiā nisi hoc

DE FORMA.

faceret; sed dñe & Raimundus voluerunt ante scire statum suorum principiorum; placuit philosophiae & dixit q̄ forma primo de se ipsa loqueretur & tali modo q̄ dñae & Raimundus de ipsa notitiam habere possent. **C**De Forma,

AIt forma: Ego sum ens qd̄ do esse rei & sum absoluta et primitiva eo q̄ cū materia prima constituantur substantiam generalē totius universi.

Dixit forma, sū absoluta cōpositio ex formis bōitatis, magnitudinis, durationis, potestatis, instinctus, appetitus, virtutis, veritatis, delectationis, & pfectiōnis. Ex omnib⁹ principiis innatis actiue sum una forma absoluta actuando. Sum per bonitatem, magnitudinem, & sic de aliis principiis innatis ex quibus sum cōstituta & sic sum absoluta.

Sū forma dupliciter, s. substantialiter & accidentaliter & sum ens i potētia ad oēs formas particulares me exīte actu & ex mea essentia exēgitib⁹ & agentib⁹ substantialibus euenientes & de me & de ipsis formæ accidentales sunt progradientes & in me & in ipsis sunt sustentatae & permanentes & ideo absoluta forma sum.

Ait forma, Sum substantia in potentia, hoc est q̄ cū materia constituo unam substantiam & ideo formæ particulares secundum viam generationis primo existunt in potentia & post existunt actu: & hoc actuando.

Dixit forma, Non sum priuatio eo q̄ sum ens existens actu sed ratione generationis & corruptionis mei formæ particulares quandoq; sunt antiquæ, quandoq; sunt nouæ qm si essem priuatio ratione transmutatiōis deuenirem in nō eē quod secundū meam naturā est impossibile eo q̄ nō sū cōposita ex contrariis; immo ex cōcordatiis ut supra tactū est. Ens asit absolutū per nullā p̄ē contrariā priuari potest.

Ait forma, Immo i ḡtū sū actio absoluta ab omni materia sum denudata aliter nō eēm absoluta actio; me asit formæ particulares in qb⁹ sū diffusa & extēsa p̄ oīa ī diuidua, i. a materiis particulisib⁹ sūt distictæ eo q̄ actiue sūt exīdo & agēdo ali-

DE FORMA.

ter aliquo modo materia haberet actionē & ego passionē sub ipsā
la quod est impossibile.

Dixit soſa. ego tota ſū in matia actiuādo & matia tota ī me paſſionādo & ideo cōnexa ſū cū ipsa ī substātia & nra accidētia ſunt
cōnexa; alīr nō eēm⁹ vna substātia extēſa & cōtinua qđ ē ipoſſible;

Ait forma q̄a ſum ī pria matia & ī oīb⁹ materiis particularib⁹
& ſic de meis ptcularib⁹ formis actiuādo orīf ex me ſbalis actio
& vera actio pdcamētalis cū qua ago ī primā materiā & ī noēs
materias ptculares; & a matia pria orīf paſſio pdcamētalis &
ex ambab⁹ orīf mot⁹ gñalis actiuat⁹ pmeā naturā & paſſionat⁹
per ſuā cū quo motu ſunt motē ſubſtātię exiſtentēs in potētia cū
ſuis accidētib⁹ ad eſſe actuāle nouū genitū & ratiōe corrūptiōis
antiquaf priuatio & nouatur positiō & hoc incessanter.

Dixit ſoſa. Ego & matia vna analogiā cōſtituim⁹ tñ ego pmiti
ue & ipa matia ex cōſequēti:& rō hui⁹ eſt q̄a ī motu ego ſū icepti
ua ratiōe actiōis & matia cōſecutiua rōne paſſiōis ad qđ ſcdm φ
finis ei⁹ ſum cū ſim ppter me & ipsa nō ppter ſe ſed ppter me; &
ideo anteq̄ ego deficiā ipsa deficit ī particularib⁹ cū nō ſic capax
ad recipiendū totam meā actionē quo ad iñferius nō autem quo
ad ſuperius cū ipsa fit absolute paſſio per naturam.

Rursus dixit ſoſa. Ego ſū ſilitudo dei & matia eſt ſua diſſilitu
do cū deus fit ſoſa & nō matia ad qđ ſequiſ φ ego ſū magis bona
magna durabilis potēs iſtelligibilis & amabilis virtuosa vera pſe
cta & gloriola q̄ matia & ideo ſequiſ φ poſſum magis ī matia
agere q̄ matia poſſit pati: ſed tale magis agere eſt ī me ī potētia &
nō poſſum ipm reducere ad actū q̄a matia nō pōt tñ pati, ad qđ
ſequiſ φ mea eſſentia eſt itēſa p bonitatē magnitudinē &c. & ma
teria extēſa & φ ī corrūptiōe matia ante ſcipit deficitē q̄ ego ī
gnatiōe aūt ego ſū pmitiua & matia cōſecutiua & ideo ſū ma
gis pſunda q̄ matia cum ſim ſimilis formē diuīnē q̄ eſt pſunda
quo ad ſua correlatiua vtputa quo ad diuīnas pſonas & ſic de di
uīna bonitate &c. quae eſt pſunda quo ad ſua correlatiua ratiōe
cuīus mea bonitas &c. eſt magis pſunda q̄ bonitas materię.

Ait forma ſum vna ī iñferio priuatiue: hoc eſt φ corrūpta vna

DE FORMA:

forma individualis restauratur in alio individuali genito & hoc absolute & ideo posito quod omnia individualia eent corrupta ego essem restaurata in meo singulari numero & natura. Et hoc patet per istud exemplum: posito quod de una massa argenti fieret una scutella, & unus ciphus; postmodum ponerent in fornacem corruptis figuris eorum non corripere argentum & essent in ipso in potentia aliis ciphus et alia scutella vel coclear et huiusmodi.

Cait forma ego sum conservans substantiam actuando & hoc propter quod cum sum finis et materia passionando cui se habeat ad me & ideo in ipsa conservatio absoluta sum primitiva materia aut conservativa. ad quod sequitur quod sicut generatio substantiae consistit per me primitive sic corruptio consistit primitive per materiam et in tanto quod ego non deficerem in conservando & actuando si materia possit sustinere in tantum passionando ipsam conservationem ad quod sequitur quod materia est magis circa pruationem quam ego sum in substancialibus corruptibilibus.

Citerum ait forma sicut dictum est de conservatio substanciali ita suo modo intelligi potest de accidentali utputa albedo contracta in albo & nigredo in nigro et huiusmodi quoniam albedo est forma accidentalis non materia et ideo cum sum forma substancialis mihi competit conservatio formae accidentalis non autem materiae et corrupta albedo ne in albo corruptio primo est ex parte materiae.

Cait forma ego et materia ita se constituit substantia individualis et ipsa incipit per me ut deside est et accipit augmentum et extensio non per me actuando et per materiam passionando et in tantum se extendit augmentationem quam potest pati extensio materie. ad quod sequitur consueuntas intensa et extensa: intensa per me, extensa per materiam.

Cait forma: ego sum recepta actuando in particularibus et materia recipiens et sustinens et hoc patet per istud exemplum ignis calefacit aerem et in quantum calefacit ipsum facit se receptu actuando et ponit aerem recipientem caliditatem passionando et appetit aer ipsam passionem per materiam et ignis actionem per suam formam.

Cait forma. Ego sum ens comparative actu & materia est ens in potentia ut patet per istud exemplum in quo est australis in potentia & in ferro gladius & hoc ex parte materie quod expectat meam actionem & hoc est quod natura.

DE FORMA.

Iliter sum primitiua p actione & materia cōsecutiua p passionē vt supradictū est: & ideo cōperit mihi eē actu & materię eē potētia,
¶ Ait forma, Ego sum ens determinatū cū sim actiua, materia autem est ens cōfusum cū sit potētia ratione cuius passionis est cōfusio in potentia ratione materię non autē ratione mei.

¶ Ait forma, Ego sum ens pfectū & ideo sum appetibilis a materia ratiōe cui⁹ appetibilitatis in cōmuni appero agere in materia et materia pati ad qđ sequit q̄ materia p me est pfecta & nō p se,

¶ Ait forma, Sū mota p formas particulares yna foſa ptculari genita de alia sub meis pncipiis īnatīs supra tactis motis pncipia diuina ytpura mea bonitas p bonitatē diuinā: mea magnitudo per magnitudinē diuinā & sic de aliis & hoc effectiue qm̄ quāto magis subsisto sub ipsis tanto magis sum alta & sublimis.

¶ Ait forma, sum mota p octauā ſpherā quę mouet me i saturno &c, sum mota p elementa & p elementata p corpora cēleſtia sum cēleſtiata; p elementata sum elemētata vegetata p vegetata ſenſata p ſenſata īimaginata p īimaginata; sum in aqua frigida mo- ea īquātum sum potētia ad effendū calefacta; in albedine per al- bum albificata sum mota in generatione & corruptiōe non autē sum mota a priuatione yt supra dictum est.

¶ Rursus ait forma, nō sum ens existēs iter esse & nō esse q̄ si sic non ens iam eſſet ens qđ est cōtradicō, veritatem per accidens sum circa nō ens in ſubſtātia existēte i potētia & nō actu & sum yeniēs in corruptionē quo ad ſuū numerū nouatum,

¶ Cterū ait forma de me ſunt oēs formē particulares & vna eſt de alia ſecundāriā generationis; aliter vna forma nō appeteret alia ad multiplicādū ſuām ſpeciē nec eſſet ſubiectū in quo eſſet mo- tus ſuccesſiūs; & omnia iſta eſſent contra meā naturam.

¶ Rursus ait forma finita sum & oēs meā partes i diuiduatē ſūc & finite potēs ſū naturaliter ſed ipotēs respectiue quo ad primū q̄ habet poſſe infinitū & ſup me pōt ageremiraculoſe ad placitū.

¶ Multa alia dixiſſet forma de ſe ipsa ſed dimiſiſit cauſa breuitatis dicens q̄ omnia ſunt implicata in eis quaē de ſe ipsa dicta ſunt, et hoc relinquiimus intellectui ſcientifico ſubtiliſter intuenti.

DE MATERIA

Ait matia ego sū ēs ex quo sit aliqd passionādo & hoc sub
stantialiter et accidetaliter ga dux sū qm̄ ex me q̄ sū pri
mitua fit materia particularis q̄ ē substancialis p̄ sub
statię vtpura materia roſę eq̄ & hmōi. accidetalis aut̄ sū sicut fer
rū qd̄ ē potētia ad gladiū: & grāmatīca ad non grammaticum.
Cāit materia. Ego sū ex passiuā bōitate, magnitudine, duratiōe,
ptāte, istictu, appetitu, virtute, & hmōi. Et ex oib⁹ istis passioni-
b⁹ cognatis sū composita & p̄ totū celi & ēr p̄ oīa elemēta & ele
mētata sū extēsa atq̄ mota, & ad meā nudā esfētiā & quo ad meū
nūerū & iō vbičūq̄ sim sū bene magne &c. passa & mota sub for
ma prīa cū qua sū coiūcta & cū ip̄a vna substantia: in qua oēs sub
statię corpales sūt iclusæ sed maxie sū mota & passa sub sofa prīa
q̄ ē de⁹ q̄ cū sua bōitate passionat meā bonitatē & cū sua magni
tudine meā magnitudinē: ip̄e ē me⁹ finis, mea causa prīa: et ego sū
effectus simplicit̄ ei⁹ cōtra quē nō habeo potētatiē nec refistētiā
ga si sic effē actiuā rebellis & inobediens; & passio finita passionas
ret actionē īfinitā qd̄ est īpossibile. Pōt ergo de⁹ agere de me siue
p̄ meā naturā siue supra meā natāz miraculoſe ut cognoscat sua
magna potentia & virt̄ īfinita & īfinita libertas siue volūtatis ī
finitæ & etiam sūt dominiū.

Cāit materia. sū absoluta passio sub absoluta sofa sub q̄ sū cōiun
cta & sicut ex mari deriuāt oēs aq̄ fluuiiales & ad ip̄z reuertūt sic a
me deriuāt oēs matię pticulares & ad me reuertūt q̄a absoluta sū.
CRur̄ ait materia. Nō sū ēs exīs ī potentia absolute ga si sic sub
iectū ī q̄ effē sustentata esset ī potētia & sic successiue ī īfinitū qd̄
est ī possibile. Sū ergo ens existēs in potētia ad oēs substantias ptic
ulares sub formis particularib⁹ existentes.

Citeq̄ ait materia. sū substatiā ī potētia p̄ hoc q̄ de me & p̄ me sū
pars substatię & sine me substatiā eē nō pōt. substatiā q̄ sū ī potē
tia ē eueniēs p̄ gñationē aut p̄ artificiū gñationem sicut roſa ī ro
ſario in quo ēi potētia: partificiū aut̄ sicut ēi ptib⁹ domus ī qb⁹
dom⁹ existit ī potētia ante q̄ sit cōstructa. **C**āit materia nō sū pri
uatio: sed sū potētia ad priuationē qm̄ p̄ meā īpotentiā priuātur
matię pticulares p̄ viā corruptiōis, ad qd̄ seq̄t priuatio foſarū

DE MATERIA.

particularium ut in capitulo forme tractum est.

CRursus ait materia, in mea natura non inuenitur forma quod sit ex me atque propter me quia si sic non esse possit absolute & secundum quod me per partes essent a me a essentia & natura priuatetem quod est impossibile cum sim simpliciter absoluta.

Cterum ait materia, absolute sum & igitur sum absolute non sum in predictis nouata; ipse autem materies particulares sunt nouatae in quantum de potentia in actu sunt motes & quoniam corruptibilis non sunt nouatae priuatio quia sum absolute, ipse autem cum sint particulares in priuatione sunt nouatae. **A**it materia, id est uata sunt per quantitatem cum sunt quanta vegetativa logica lata & profunda aut in circulo vel in corpore sphaericus rotunda sunt qualificatae; vegetativa in flamma lucefacta calefacta & in vino rubro rubefacta & in melle dulcificata & in terra ponderosa & in igne levificata.

CRursus ait materia, sum relata quia sum passiva sub forma activa & sum relata substantialiter & accidentaliter, substantialiter sicut in generatione in quantum generans generat genitum: accidentaliter sicut in mechanicis in quantum facies facit sive fabricat factum sive factibile et huiusmodi.

CAit materia, habituata sum hic sub quo sum passionata & de una specie in aliam mota: sicut mea passiva bonitas quod sub mea passiva magnitudine est magna & econverso & sic de aliis meis principiis passiuis innatis.

CRursus dixit materia situata sum in circulo in celis in elementis in elementatis: me autem sit est abstractum in plurimis partibus particularibus & diffusus ipso permanente in seipso absolute.

Cite autem materia, in parte sum & in ipso parte sum mota successione extra differentiam inter unum nunc & aliud: aliter non esse in motu successione continuato, verum secundum quod sum recepta in meis partibus passiuis in uno tempore sum in uno particulari mota et in altero parte in altero particulari me remanente essentia individualia eo quod meus motus est absolutus & per consequens mea essentia.

CRursus ait materia, in loco absolute sum & igitur sum in particularibus diffusa & contracta in locis particularibus sum collocata & mediatis meis partibus de uno loco ad alium mutata me remanente absolute in meo loco absoluto collocata & ipse locus in me est passionatus &

DE GENERATIONE

nō extra me extēsus cū sit yna pars de meis accidentib⁹ cū qb⁹ sū coniuncta.

CAit matia sū pria quo ad meā eētiā eo q̄ sū absoluta vt supra dictū ē & nīsi essē cū pria forma cōiuncta ipsa exēte pria nō hēre tū quo essē primitua passio & sic nō essē pria materia & hoc pater ga mea primitua passiuā bonitas, magnitudo &c. nō eēt cōiuncta cū primitua actiōe bōitas magnitudo &c. & sic priuata pria forma vna pticularis foīa nō posset eē gēita de alia, sic ēt si ego non essē materia pria vna materia pticularis nō posset eē gēita de alia & corrupta vna esset sua eētia corrupta & iyniuerso eēt vacuitas genita & etiā discōtinuatio & etiā cessatio mot⁹ & p̄nā ānihilatio successiue tot⁹ yniuersi qd̄ ē impossibile, pbatis ē ergo pri mā materia ēē. **C**Ait materia multa alia possē dicere dē me sed lōgum esset narrare, & per ea quæ de me dixi possunt itelligi quæcunq; de me possint dici.

De Generatione.

Generatio. Ego sū eē exiēs & eueniēs & p̄ mei exiū plā eē excūtia & eueniētia me exita & euēta cū meis ppriis correlatiūis vputa absolutū gñās gñabile & gñare cū qb⁹ sū hoc qd̄ sū trib⁹ modis maxie sū exita & euēta ex meis p̄cipiis īnatis q̄sūt bōitas, magnitudo, duratio, ptās īstīct⁹ appeti t⁹ virt⁹ &c. qd̄ libet istorū ē relatū naturaliter & ex ip̄is relatiōib⁹ sū exita & euēta & p̄sio exiēs substātia ī potētia scđario substātia exita & euēta de potentia in actu tertio de extra ab intra vputa nutrīmētū augmētū & hmōi.

Sū substātia exiīs ī potētia gēita cū meis accidētib⁹ vputa exi stēs ī potētia ī lapide ferro motu & spica ī grano & spma ī aſali & hmōi. est flātma genita de potētia in actu & sic de spica & hmōi & hoc q̄a gñans generat̄sua p̄pria passionēq̄ ē gñabilitas mediāte gñare ī tāto q̄ foīa pticularis ē genita de foīa vñi & materia pticularis de materia vñi & pticularē cōnexū de cōnexo vñi & oīa ista p̄ meā foecū dīitatē & naturā q̄ sū absoluta deriuata a primis p̄sia

DE GENERATIONE.

Cipiis ut dictū ē et a foecunditate ipsarī flāma genita siue spīca genita ī actu viuit nutrit̄ et agmentatur scđm ea q̄ recipit ab extra vṛputa flāma ī lápade ab oleo viuit et in ipa est alia flāma ī potētia si addatur lychnum p cōtactū et sic de grano seminato in terra in quo sūt plāgrana ī potētia et exēt ī actu p me et in me vegetatiua augmentando transmutando elemētata ī suam spēram ī grano seminato est hūidum radicale nutrimentale existēt actu et ex radicali gñantur plura humida radicabilia et ex nutrit̄ mentali plura nutritibilia ī granis spīca et hoc p me bene magne durabiliter potēter &c. soſaliter et materialiter mediāte motu genito de potētia ī actum. ¶ Ait gñatio dīci de gñatiōe q̄ consitit in flamma et in plāris modo intendo dicere de generatione q̄ consitit in animalib⁹ & hoc sic. ouum genitū fuit ī potentia ī gallina & hoc per gallum & fuit deductum ī actum ipso existēt actu est ī ipso alias ī potentia deductum ī actum per motū & augmentationem prīcipiorum innatorum & hoc quia bonus & magnus ē ūus exitus de euētus: pullus genitus existens actu exit ex ouo existit elementatus vegetatus & sensat⁹ & ipse comedēs granum aut hērbam viuit & nutritur de eisq; ab extra veniunt granum elemētatum & vegetatum; est ī sua natura , est deductum ī humidum nutrimentale pulli & humidum radicale est tanq̄ lychnum vt ita loquar viuens & si ipm multiplicans p humidū nutrimentale sicut flāma poleum in lampade pullus est sensatus quia sensitua est vna ps ei⁹ ī ipo fuerunt ī potentia act⁹ sensitua vṛputa vīdere per visum audire p auditiū & huius modi & reducitur ad actum per me quia bonum magnū &c. est pullus vīdet figurā ī grano colorem & huiusmodi et ideo visibilitas grani non sensati per accidens est genita aliter nō se habet pullus ad granum quae visibilitas est genita per me.

¶ Ait generatio et per me am bonitatem magnitudinem etc. quæ sunt ī me gerita prīcipia superiora īnata vt supra dictum est. Dum pullus comedit granum siue hērbam generatur sapor et hoc p me et meā bōitatē et magnitudinē etc. sapor autē nō ē ī grano ī potētia nisi paccūs s; pprie ē p sensum genit⁹ et deductus

DE GENERATIONE

de potētia in actuū pullus est imaginatus p̄ imaginationē sicut ē per sensitūā sensa⁹; & ideo actus imaginatiōis cōsistit i potētia & reducī ad actū p̄ spēs abstractas a sensibiliō, & ideo gall⁹ im- ginaō locū vbi comedit granū & sic de fonte vbi potauit aquam.

¶ Ait gñatio sicut dixi de pullo ita pōt dīci de spermate i matri- ce mulieris & h̄mōi i quā venit semen cū humido radicali nutri- métali. Radicale at vivit mediāte h̄umido nutrimétali & mēstruo mulier¹ mouet se augmētādo ligneādo figurādo & h̄mōi & hoc p̄ me qā p̄ meā bōitātē bonū est & p̄ meā magnitudinē magno &c.

¶ Ait generatio. Pullus nō vivit in aqua sicut pīscis nec pīscis in terra sicut pull⁹ & sic de salamādra que vivit i igne & nō in aqua nec i terra & hoc quia sum diffusa & fœcūda p̄ plures modos. vnde cū ita sit quid mirū si iustitia dei extra meā naturā siue supra agit de me ad placitū conseruando corpora dānatorū in clibano sempiterno sicut ignis qui cōseruat salamādrā in sua flāma i qua salamādra est genita nutrita & augmētata & maxime quia iusti- tia dei est magis bona magna &c. q̄ ego sim sine cōparatione.

¶ Ait generatio multa dīxi & plura dicere possem de memeti p̄ naturaliter scđm substatiā & accidentia ingb⁹ sum diffusa & ex- tensa & huiusmodi bene magne potenter &c. sed volo dīmittere istā materiā & trāsire ad generationē virtutē & hoc sic. Iustitia est habit⁹ (Ait generatio) sub quo iust⁹ iuste agit & est p̄ me geni- cus & prio in potētia posit⁹ & scđario i actū deduct⁹ & obiective per aliam humanā nutrit⁹ & augmētāt⁹ / ipse habit⁹ est descensus ab influētia & fœcūditate p̄cipiorū innatorū que sunt bonitas magnitudo &c. alia autē obiectādo species iusti recolēdo intelligē- do & amādo generat ip̄m de ip̄is specieb⁹ collectis. & hoc est pos- sibile quia bonū magnū &c. est qđ bonū magnū est datum a prin- cipiis primitiuis diuinis vtputa a bonitate magnitudine &c. vt alia habeat iustū intelligere recolere & amare cū quib⁹ causet iu- stum sentire vidēdo audiendo &c. Iustū imaginari obiectū & oīa ista descendunt a iustitia diuina quā est caūla primitiua & finis et vt gentes habeant pacem & iustitiam inuicem & sint disposi- tae ad bene agendum et malum evitandum.

DE GENERATIONE

CAit generatio. prudētia est habit⁹ sub quo prudēter agit eligendo bona & evitando mala & ante eligendo bona magna q̄ parua; & ante dimitēdo magnū malū q̄ paruū & omne malū simpliciter si possit; ipse habit⁹ p me est genitus & est decisus sicut ramūcul⁹ a sapiētia q̄ est superi⁹ quę cauſat ipm de similitudinib⁹. postmodū p me & p hoīem est deduct⁹ de potētia ī actū mediāte me vt prudēter agat p aīam obiectiue & mouēdo potētias inferiores ad utilitatē corporis sentiendo & imaginando vt aīa sit disposita ad agēdū sub habitū prudentię ipē homo prudēs est recipiens similitudines entium bonas & malas bonas eligens per exemplū & sic de malis evitando ipsas.

Cltē dicit gñatio. Fortitudo est habit⁹ p quē habituat⁹ est fortis corde maxie causat⁹ p volūtate q̄ tēdit ad suū finē pri mitiusi opratiū sub ipō. volūtas hēt poenas & lāguores p ea q̄ eueniūt cōtra suū agere. p ipm habitū ē fortificata & geta ta ī suo vīgore. ipē habit⁹ ē genit⁹ de similitudinib⁹ obiectatis p volūtate mediante me ī q̄tū ī potētia ē posit⁹ & p agētē vīputa p hoīem p me & p ipam volūtate ē deduct⁹ practicatus exīs actū sub ipō habitū. hō est bellicosus cōtra vīcia cū virtutib⁹ iunctis & cōnexis fortitudini intātū q̄ sensus nec imaginatio nō pñt resistere p videre audire &c.

CRursus dicit gñatio. Tēpantia ē habit⁹ sub quo tēpat⁹ tēpate agit comedēdo bībēdo īduendo & hmōi. Iste habit⁹ ē ramū iustitię rōe equalitatis vt sane vīuat & hmōi ē genit⁹ de similitudinibus collectis p aīam & de potētia ī actū est deductus p hoīem & p me. ipē aut̄ habitus vīuit & durat tñ q̄ tū est fecunditas potētiarū aīa quas tēperate obiectat sicut obiectare debet; & hoc bene magne &c.

Cltē dicit gñatio. fides est habit⁹ a deo dat⁹ p quē ī collect⁹ intelligit sup̄ vires suas ea q̄ p suā naturā attīngere nō pōt vīputa articulos fidei & huiusmodi ipso habitū remanente eo quia est genit⁹ de similitudinib⁹ superiorib⁹ vīputa de similitudine diuinæ bonitatis magitudis &c. Ego ī hoc nō sum

DE GENERATIONE.

gnatiua natūraliter sed dispositiua iſtrumentatiua sub ḡfa dia-
uina,p ipm h̄itū cōſiſtit credet; & sub credet; intelligit. Nā q̄
tū ipſū intelligere ascēdit ad obiectū ſupiuſ rāto magis ascen-
dit credere ſup ipm ſicut oleū ſup aquā qm̄ q̄to pl⁹ aq̄ ascen-
dit rāto pl⁹ oleū ascēdit ſup ipfā & iō intellect⁹ p intelligere &
pcredere idē obiectū attigit ſed diuerſimode,l. magis p cre-
dere q̄ intelligere.

Rursus ait gnatio, ſpes eſt habit⁹ ſub quo ſperāſ ſperat ad
iſuuamētū & a deo veniā,iſpe h̄it⁹ ēdat⁹ a deo & ego ſū iſtru-
mētū in gnando ſpem mediāte aīa obiectue,iſpe habit⁹ ē nū
ci⁹ iſter deū & hoīem & ē foſcūdat⁹ p diuinas rōes i meiſ pri-
cipiis ſnatīs,iſpe h̄itū eſt delectatio hoīm & cōſolatio poſito
q̄ ſit foſat⁹, nō dico de illo h̄itū ſpeſ deſorato ſub quo pētō
reſ pmauerētes i pētō credūt ſe h̄it⁹ a deo adiuuamētū & veni-
am talis aut̄ h̄itū ē ſpuri⁹ eo q̄ deformat⁹ ē & nō genit⁹ de il-
lis ſimilitudinib⁹;de qb⁹ ſpes vera ē genita q̄ ſūt de meiſ pri-
cipiis ſnatīs.

Clē dicit gnatio,charitas eſt h̄itū ſub quo hō charitatū⁹
diligit deū ſup ſe ipm & pximū ſuū tāq̄ ſeipm . iſpe habitus
a deo dat⁹ ē: volūtas huana & ego nō ſum⁹ ſufficiētes ad ge-
nerādū ipm cū ſt ſup vires volūtatis exnīs & pmanēs: verū
tū ego ſū dispositio ad colligēdū habitū charitatis & ad ipm
gnandū & diuina volūtas pōit ipm i potētia & mediāte volū-
tate de ipo h̄itū h̄itū uata deducit ipm de potentia in actū vt
agat ſub illo habitu bñ magne &c. Rursus ait,gnatio ſapien-
tia ē habit⁹ a deo dat⁹ q̄ exaltat intellectū dādo ei ſciētiā iſuſā
vt ascēdat ſup prudētiā disposita p ſiferiora & vt existat ita
alt⁹ & ita bñ disposit⁹ ad intelligēdū vera p ipm h̄itū ſicut vo-
lūtas p charitatē ſine aſit tali h̄itū eēt intellect⁹ iniuriat⁹ in
via cui ſit ita alta potētia cāta p diuinū intellectū ſicut volūtas
huana cāta p diuina volūtate ſub iſto aſit h̄itū agit ſapiēter
intellect⁹.ego aſit p̄paro ei ſpecies quibus vtitur.

Ait gnatio,dixi de ſeptē virtutib⁹ p̄cipalib⁹; & p ea q̄ de
ipis dixi;pōt cognosci q̄ ſūt effetię ipſari ſuo gnant crescūt

DECORRUPTIONE.

& nutritur & sic de virtutib⁹ q̄ ab ip̄is deriuat̄ v̄rputa h̄ui
litas, patientia, cōstātia & h̄mōi, & ista sciētia ē valde p̄para
tua ad acgrēdū vitā eternā cū virtutes sint vię eius.

¶ De corruptione.

Alt corruptio sū exit⁹ ab eē iō me h̄eo cōtra
dictorie ad hoc qđ dictū ē de gnatiōe. **C**āit corrus
ptio sū duplex. vnomō s̄iplicit sū. alio mō scđzqd
& accidēt aliter. simpliciter vt qñ aliqđ amittit eē substātiale
sicut qñ hō amittit formā accidētale vt qñ aliqđ amittit al-
bedinēquā h̄ebat dī corrūpi scđm qđ: ga scđm illud accidēs
qd̄ est albedo.

Curst⁹ ait corruptio qñ substātia cōsistit i potētia cū suis
accidētib⁹ p viā gnatiōis vt dictū ē & ego sū ibi i potētia vt
puta i ouo in quo aīal est i potētia: si frāgaf illđ ouū corrunt
piť illa potētia & ego sū exiēs de eē priuatiōem ip̄i⁹ aīalis.

Cāit corr. corrūpi flāma in lāpade qñ deficit oleū: dū dura
bat flāma ego erā i potētia; corrupta flāma sū deducta i actū
Granū i area hēt spicā i potētia & ad pñā cōtrariā ego sū ip̄a
i potētia: & qñ granū est semiatū spica est genita p me granū
est corrūptu quo ad suū nūterū. sua autē cēntia trāsmutata ē i
plb⁹ granis q̄ sūt i spica gēta & i quolibet grano est alia spī-
ca i potētia p viā gnatiōis & ad cōsequētiā cōtraria gnatiōi
ip̄a gnatio euēit ad eē & ego euēio ad priuationē ipsius eē.
Clē ait corruptio, in spmate deducto in maticē ē aīal i po-
tētia p gnatiōe & ego sū i spmate i potētia p viā priuatiō-
nis qm̄ gēto aīali corrūpi spma & eē ipsius spmati⁹ trāfit p
viā trāsmutatiōis in alia essētiā. Iq̄ cēntia noua ego sū noui-
ter i potētia. ad qđ seq̄ φ gnatio & ego sum⁹ cōnexē tñ alia
ter & aliter, & hoc ē necesse vt mot⁹ naturę sit cōtinu⁹ de po-
tentia i actū & de actu i potentiam cīculorum.

Curst⁹ ait corruptio pullus comedit granum in quo ē spī-
ca i potētia; comedo autē grāo ait corruptio ego sū deducta
i actū successiue priuādo potētia spica & nūterū grani; gēta;

DE CORRUPTIONE

autē carne pulli de grano ego sum in potentia in carne mō
tuo pullo; ego sum causa priuatiōis eius & ideo ostenditur
per quem modū generatio & ego sumus contradictorię.

CAit corruptio. mīta alia possem dicere de me sed p ea quę
dicta sunt intellect⁹ bene speculati⁹ & acti⁹ potest cognoscere
alia q̄ de me possunt dici. Volo autē nūc trāsire ad vir
tutes morales & ostēdere per quę modū corrūpuntur & vi
tia generantur eo q̄ sunt contradictoria.

CRursus ait corruptio. iustitia & auaritia se habēt cōtradi
ctorie & ideo p illū modū p quę iustitia generata est ut su
pradicū est p oppositū generat auaritia; dum autē homo
est habituat⁹ de iustitia; auaritia cōsistit ī potēcia. & quādo
iustitia corrūpitur auaritia exīt de potēcia in actu, habitus
autem auaritię est collectus & genitus per malitiā cōtra fi
nem bonitatis qui finis est deduct⁹ in priuationē. & ideo au
arus sub suo habitu est malus & extra quietē & retinet dāda
& eius appetit⁹ est puerus insatiabilis & priuatiuus.

CItem ait corruptio. gula & tēperātia sunt cōtradictoria &
ideo genita tēperātia ego sum in subiecto ī potēcia q̄ corru
pta tēperātia genita est gula & deducta de potēcia in actu. &
ideo ostēsum est p quę modū habit⁹ gulę est de malitia geni
tus & puerus appetit⁹ cōstitut⁹ ad qđ sequit⁹ q̄ homo gulo
sus est sine gete cū extra finē sit deduct⁹ & priuat⁹ & ideo qñ
multū comedit dolet respectu nimię comestiois & qñ parū
comedit & nō habet qđ comedat etiā dolet et semetipsum
disponit ad infirmitatē corruptionem et mortem.

CDicit corruptio luxuria et castitas sūt cōtradictoria. casti
tas ē habit⁹ genit⁹ de silitudinib⁹ pricipior̄ inatoꝝ et luxu
ria de dissilitudinib⁹ eoz et ideo silitudines virtutū et dissili
tudines sūt cōtradictoria ad qđ sequit⁹ q̄ habit⁹ castita
tis et habit⁹ luxurię sūt habit⁹ cōtradictoriū p bonā magni
tudinem et per malā / p bonā durationē et p malā; p bonā
potestatē et per malā; p bonū instinctum et per malū / p
bonū appetitū et p malū; p virtutē et p vitiū et p formatā ye

DE CORRUPTIONE.

titatem & per difformatam: per formatam dilectionem & per difformatam: per pfectiōnē & imperfectionē & huiusmodi.

CRursus aut̄ corruptio. supbia & hūilitas sunt cōtradictorię & iō qñ gñat hūilitas corrūpit supbia: & ecōuerso. ad qđ sequit q̄ hūilitas ē cōtra oīa vitia q̄cūq̄ sint & supbia cōtra oēs virtutes: & ideo sequit̄ duo h̄t⁹ vn⁹ cōtradictori⁹ & ali⁹ cōtrari⁹ & cōtrari⁹ oris a cōtradictoriō eo q̄ termini magis distat p̄ cōtradictoriā q̄ per cōtrarietatē. ego aut̄ ait corruptio sū int̄esa p̄ cōtradictoria & ext̄esa p̄ cōtraria & ī isto pas su oñd̄ p̄ quē modū gñatio & ego sum⁹ cōtradictoria & op̄ posita īmoralib⁹. vnde csi ita sit homo supbus est habitus de supbia cōtra sua p̄cipia innata. ratione cuius est inquietatus: & q̄a homo humilis est habituat⁹ de humilitate cōstituta de similitudinib⁹ p̄cipiorū innatorū est quietus patiēs beniuolus prudens iustus & huiusmodi.

CAit corruptio Fides & infidelitas sunt cōtradictoria fides aut̄ est habit⁹ (vt dictū est) cap. de generatiōe infidelitas est habit⁹ cōstitut⁹ ex s̄lititudinib⁹ cōtradictoriis & ideo ifidelis cōtradicit articulis fidei: & hoc duob⁹ modis credēdo & intellegēdo sicut sarracen⁹ q̄ nō credit deū esse trīnū ī psonis & verbū dīuīnū īcarnatū & hm̄lī. alio modo sicut auerroista christian⁹ q̄ asserit q̄ sc̄dm̄ modū ītelligēdi īpossibile est deū ēē trīnū ī psonis & verbū īcarnatū: sed dicit se credere q̄ de⁹ sit trīn⁹ & īcarnat⁹ cū se dicat esse catholicī & ideo catholicus & sarracen⁹ se habēt cōtradictorie. & etiā catholicus et auerroista. qm̄ si vere & simpliciter est īpossibile trīnitatē & īcarnationē ēē īpossibile est fidē catholicā verā esse. Fides aut̄ est habit⁹ sub quo catholicus ver⁹ ponit altitudines dīuīnarū rationis p̄ īfinitatē oīmode simplicē: sarracen⁹ aut̄ & auerroista negat. & ideo catholic⁹ ponit deū ēē habētē bonitatē optima īfinitā magnitudinē maximā īfinitatē &c. & est dñs naturę creatę licetū īpaz naturā q̄ ipsa agat naturalit̄ & q̄ nō sit aliquid resistēs ei qđ īpediat q̄ nō possit agere super natūram ad placitū & miraculose. & hoc ponit fides p̄ īfinitā bo-

DE CORRUPTIONE ET ELEMENTATIVA.

nitatē & magnitudinē &c. ad qd sequit̄ q̄ fides est positio
ua & infidelitas p̄ me priuatua, dico p̄ me q̄ intellect⁹ p̄ me
est corruptus & puerlus & hoc q̄a homo infidelis vilis est.
Curus ait corruptio spes & desperatio sūt cōtradictoria
spes autē habit⁹ genit⁹ est vt dictū est, & q̄a sum cōtra gene
rationē p̄ me despatio genita est: & est genita de cōtradicto
riis principiorū spei. Spes aut̄ est cōtra me p̄ iustitiā prudē
tiam &c. & ego sum cōtra spem p̄ auaritiā gulā &c. et ideo
desperat⁹ semp est in tristitia & dolore et q̄a su⁹ habit⁹ q̄ est
desperatio est cōstitut⁹ de multis malis magnis durabilib⁹
&c. sub quib⁹ habet carentiā de oībus magnis bonis: Char
itas et crudelitas sunt cōtradictoria ad qd sequit̄ q̄ crudeli
tas est habit⁹ cōstitutus de siſitudinib⁹ cōtradictoriis prī
cipliorū ex q̄bus est cōstituta charitas, & ideo crudelis pl⁹ dili
git semetipm q̄ deū: & semetipm q̄ pximū suū ad qd sequit̄
q̄ finis appetit⁹ est puerlus cū quo est cōtra iustitiā pruden
tiā &c. et est priuat⁹ ab oī quiete et i faciēdo malū credit in
uenire quietē: sed nō inuenit cū facere malū sit p̄ habitū pri
uationis et corruptiōis. Sapiētia et stultitia sunt habit⁹ qui
se habet cōrrodiōre: & sunt cōstituti de prīcipiis cōtri
dictoriis ex q̄b⁹ seq̄t̄ cōrrodiō & ideo stultitia p̄t cognosci
per ea q̄ dicta sunt de sapiētia hō stult⁹ habet intellectū puer
sum cū qua pueritate quādo credit facere bonū facit malū
et ecōuerso. homo autē stult⁹ est meus magnus amicus non
aut̄ homo sapiēs eo q̄ amic⁹ est gnatiōis i bonis magnis du
rabilib⁹ &c. Finiuit corruptio sermonē susi & dixit q̄ sat̄ ap
te dedit notitiā de seip̄a p̄ ea q̄ dicta sūt. **D**e elemētatiua.

Dixit elemētatiua. Ego sū vir̄ naturalis pgrediēs a
formis elemētor̄ substātialib⁹ & accidētalib⁹. a sub
stātialib⁹ q̄a ex q̄tuor formis elemētor̄ sū cōstituta
et ab accidētib⁹ q̄a ex q̄tuor q̄litatib⁹ sū cōstituta vtputa ex
caliditate frigiditate hūlditate & siccitate & sic de aliis acci
dētib⁹. & sicut dixi de foſis ſbalib⁹ ita dico de q̄tuor materiis
elemētorū: p̄ foſas aut̄ ſu actiua & p̄ matias paſſiua & iō tota
ſu p̄gressa ex ip̄is & tota ſu ip̄is p̄manēs. elemēta aut̄ inq̄tū ſu

DE ELEMENTATIVA.

habit⁹ sūt sub me agētia & patiētia i gñabilib⁹ & corruptib⁹ lib⁹ fm q̄ dictū ē de gñatōe & corruptiōe & de fofa & matia
¶ Ait elemētatiua, p̄cipia īnata elemētōe sūt bonitas ma-
gnitudo duratio &c. et ip̄a p̄cipia i ip̄is existētia sunt i me
cōtracta mediātib⁹ elemēt⁹ vt habeā naturā ip̄oꝝ p̄cipioꝝ
bonā magnā &c. sub q̄ natā sunt elemētata metalla / plāte / et
¶ Rursus ait elemētatiua. Ignis ē substātia simplex Caialia,
& dī q̄ ē simplex p̄ hoc ga hēt suā formā matiā & acciā speci-
fica et simpl̄t i ip̄o cōtracta vt ex ip̄is sit sba distincta ab aliis
elemēt⁹, et sicut dico de igne ita itelligit de simplicitate aliorū
elemētorū, ad qd̄ leḡ q̄ mea natā ē simplex quā simplicitatē
deduco i elemē. p̄ viā gñatiōis elemē. cōponūt īnuicē vt ptz
p̄ q̄tuor massas sensibiles utputa flāma est calida & sicca aer
hūid⁹ & calid⁹ p̄ frigiditatē frigid⁹ aq̄ i ola pcusfa a flāma est
calida; p̄ aerē hūida / tra p̄ aquā frígida / & p̄ cōsequēs p̄ aerē
hūida & p̄ flāmā calida. p̄ istas at̄ q̄tuor massas ait elemētati-
ua sūt cōposita & habeo naturā cōpositā quā cōpositionē de-
duco i elemētata p̄ me cōposita / sicut caliditas est ppria pas-
sio siue qualitas ignis & hoc simpl̄t & hūiditas aeris & frigi-
ditas aq̄ & siccitas terre qa sic ip̄e q̄litates cōstitutūt i me sim-
pl̄t & ga p̄ accidēs cōponunt rōne cōpositiōis elemētōe / sic i
me sūt cōpositē & ip̄e fm q̄ sūt i me itrāt elemētata & i ipsis
¶ Quatuor sūt colores p̄cipiales ait elemē. Chñt p̄manētiā.
tatiua / sc̄z luciditas q̄ simpl̄t ē color ignis / diaphanitas q̄ sūt
pl̄t est color aeris: albedo aq̄: nigredo tr̄e, & iō isti colores sūt
i me simpl̄t & ga cōponunt elemēta & ego sūt cōposita et ip̄i
sūt i me cōpositi & ideo naturalt deduco ip̄os colores i ele-
mētata quo ad simplicitatē & cōpositionē colores aut̄ itēsi i
elemēt⁹ simplicitatē significat: colores extēsi & cōfusi signi
¶ Ait elemē. ignis & aer hñt leuitatē: aq̄ (sicāt cōpositionē
et terra pōderositatē & p̄ hoc leḡ mot⁹ a supiori ad īferi⁹ et
ecōuerso & rōe obuiatiōis p̄ acciā q̄ hēt naturā ascēdēdi, &
ecōuerso fm mag⁹ & min⁹ in sbo in q̄ sūt descēdit, ex h⁹ gñat
mot⁹ rect⁹ & obliquus & scđm q̄ sunt & eueniūt i me ego
extēsa p̄ ola elemēta causo illos motus rectos & obliquos.

DE VEGETATIVA

CRursus ait elemētiua, q̄a quatuor sunt elemēta & qđlibet agit in aliđ v̄tputa ignis i aerē calefaciendo & aer i aquā humectando & aqua i terrā frigefaciendo & terra i ignē desiccando oritur motus círcularis continuus & quia mea essentia est ex ip̄sis meis motus i parte est círcularis natura līter q̄q̄ naturam pono i elementat̄s.

CDixit elementatiua, per ea quā dicta sunt per me & de me cognoscitur mea essentia & mea operatio i elementatis nutrimentum augmentatio gñat̄o corruptio & huiusmodi.

De Vegetatiua.

Vit vegetatiua, ego sum virtus cōtracta i vegetato cuius sum aia p̄quā ip̄m vegetatiū ē vegetās & per quā ip̄a vegetabilitas ē sua ppria passio & vegetare ab ytroḡ est p̄cessū, vegetās aut̄ vegetat de elemētatis i sua propria passione transmutatis & vegetatis peregrinatis & acquisitis mediante vegetare peregrinato i vegetare extrinseco nutritio genito & augmentato ex mea essentia q̄ sum vegetatio.

CDixit vegetatiua, habeo tres species i mea natura q̄ sunt generatio augmentatio & nutrimentum. De istis autem species dicit̄ est cap. de generatiōe, ego aut̄ sum vna pars m̄di diffusa & extensa i arborib⁹ & aīlib⁹, mea principia i nata sunt bonitas, magnitudo, duratio, potestas, instinct⁹, appetitus, virtus &c. i me cōtracta & specificata ex istis omnibus est mea essentia & natura; & om̄s meæ operationes & meus motus.

CAit vegetatiua, arbor ē bona & ē bona p̄bōitatē, ei⁹sū ego sū ergo bōa. Ex mea bōitate absoluta i me cōtracta arboraia recipit generationē, augmentū, & nutrimentū, sua bonitas aut̄ sic viuit & crescit de bonitate elementorum sicut flama i lāpade de oleo, & ideo si arbor bonū fructū facit i p̄e fructus est generatus nutritus & augmentatus i mea bonitate & de mea bonitate & i me p̄manēs, & q̄a mea bonitas est secunda per meā bonitatē est positus alius fructus i p̄o fru-

DE VEGETATIVA.

Etū in potentia & hoc bonū est ut mea bonitas sit permanēs et de yna specie in aliā transiens ut mea natura bona non sit ociosa nec in nihilum deducta.

CDixit vegetatiua, in me est cōtracta magnitudo in me spe cificata & nutrita & data est mihi ut sit mea natura magna per ipam est arbor magna habens magnā quātitatē virtutē et naturā cū quibus habet aliā arborē in potētia; et quādo illa arbor quę est in potētia est deducta in actu habet aliā arbo rem in potētia ut ego sim magna vegetatiua; magna aut nō possum eē sic successiue sine magnitudine elemētorū ex qua augmēto magnitudinē arboris, magnitudo aut elementorum nō sufficit ad hoc nisi magnitudo celi sit efficiēs p motū. motus aut ei⁹ est magnificat⁹ per magnitudinē q̄ est suū prici- piū innatū a diuina magnitudine tantū; q̄ magnitudo est effectrix magnitudinis celi & magnitudinis elemētorū & fa- cit meā magnitudinē; & hoc est q̄a est ambiēs & finis sup oēs magnitudines extrīsecas; & si mea natura posset tantū pati q̄tā magnitudo diuina posset dare in me magnitudinē; tūc extēderet meā magnitudinē in infinitū, sed nō pōt quo ad me quia nō possum recipere infinitatē cū ipa infinitas nō posset eē de mea natura nec i mea natura pmanēs; & ideo cōfiteor q̄ pl⁹ pōt causa i suo effectu dare magnitudinē q̄ effect⁹ pos- set ipsā recipere & hoc dignū & iustū est cū causa sit altior p fine q̄ effect⁹ ei⁹. & de hoc exēplū habem⁹ p formā & materia qñ forma habet altiore finē q̄ materia cū det ei esse & nō p- pter hoc sequit̄ ociositas in forma si materia nō possit tantū recipere eē q̄tū ipsa potest dare; eo q̄ est pmanēs i sua intēla magnitudine actiua & materia i sua extēsibilitate passiua.

Cideo dixit vegetatiua maledicit illi gasserū q̄ diuina ma- gnitudo nō posset magis agere siue pducere magnitudinē in modo q̄ mūdus recipere q̄ magnitudo dū intrinsece non existit ociosa in sua intensa natura sicut intellectus diuinus qui est in tanto magnus per suum intelligere q̄tum est ma- gnus per suū existerē; non est ergo deus ociosus per magni-

DE VEGETATIVA.

tūdinem intrīsece nec extrīsece vt probatum est.

CAit vegetatiua sum durabilis p durationē in me cōtractā et specificatā in meis indiuiduis vtpura in rosa lilio & viola & sic duro & pseuero devno idividuo i alio successiue postq duratio est mea aia in me substantialiter nata & absoluta & in meis particularib⁹ diffusa & pfunda & si non durat ista rosa ista viola non pppter hoc sum ociosa ga duro in alia rosa et in alia viola deductis de potentia in actum duro autē dū sunt in potentia & etiā quādo eveniūt in actū & quādo cor- rūpuntur remaneo in me absoluta duratione & natura.

CDixit vegetatiua, potēs sū: potestas autē quā habeo est mea natura mihi data & cōtracta a potestate absoluta in me sub alternata, dico autē q̄ est absoluta p hoc quia habeo posse in rosa & viola & etiā in equo homine & huiusmodi. potestatē autēquā habeo i ista rosa habeo formaliter & materialiter per hoc quia potestas ipsius rosę est de mea potestate absoluta et ideo sua potestas est de mea potestate genita augmentata et nutrita; & si ipsa rosa posset habere tantam potestatē q̄tum mea potestas est absoluta ipsa esset tantum magna q̄tum est mea qđ est impossibile: qm species ipsi⁹ rosę hoc nō posset susti- nere nec etiā mea natura, quia particulare non potest esse ita potēs sicut vniuersale; et ideo licet mea potestas nō pos- sit tota capi in ista rosa non propter hoc sequi⁹ q̄ sim ociosa nec corrupta: & corrupta ipsa mea potestas est species in ro- sario: & posito q̄ rosariū esset corruptū: & etiā oēs aliq arbo- res mea potestas esset permanēs in mea absoluta natura subal- ternata a prima potestate in me cōtracta & ipa prima a di- uina causata.

CRursus dixit vegetatiua; habeo instinctū mihi datū in me subalternatū & naturatū cū quo instinctu habeo naturā in causando in rosario talē rosam sic figuratā foliatā coloratā sapidā quasi haberē intellectū ad hoc faciendū sicut pictor p suū intellectū & suā imaginationē pingit talē rosam i pariete & sicut dico de rosa ita pot dici de lilio viola & huiusmodi,

DE SENSITIVA:

CItem dixit vegetatiua, habeo appetitū cū quo vegetare appeto vegetata, ipse appetit⁹ est mihi dar⁹ p appetitū supiore in me cōtractū & in me absolutū subalternatū cū quo habeo appetitū ad istā rosam ad istud liliū & ad istam violā & ideo quales appeto tales habeo; tamē indigeo adiuuamēto a priō motore qui est prima causa vtputa diuina volitas quæ per meū appetitū est significata, ipsa autē est absoluta & me⁹ appetitus est subalternatus & per suā virtutē in partib⁹ cōtra cūs; ego in mea natura per meū appetitū sum sustētata.

CDixit vegetatiua; sicut exēplificaui de bonitate magnitudine &c. in ostēdēdo meā essentiā & naturā; meas operatiōes et mea primitiua principia sic possem dicere de mea virtute veritate delectatione perfectione & huiusmodi.

De Sensitiua,

Ixīt sensitiua. Ego sū virtus & natura p quā ea quæ sunt in me sunt sensata & naturata de mea natura vtputa elemētiua vegetatiua imaginatiua cū oībus quæ in me habēt, & hēc p ea quæ dicta sunt de mea forma generatiōe et corruptiōe nota sunt intellectui bene intenti & de scientiā naturali habituato.

Ait sensitiua in me sunt plures formē eueniētes & plures materiē cū accidētib⁹ earū vt dictū est, s. elemētiua vegetatiua & imaginatiua & simul cōstituit vna naturā; & i mea naturali relatiōe et mea relatio in iōis cōponim⁹ aīal iūctis relationibus earū in me vtputa sentiens elemētās vegetans imaginās tanq vna forma; etiā sensibile elemētabile vegetabile imaginabile tanq vna materia sentire elemētare vegetare imaginari tanq vna natura cōnexiua & ideo per talē modum constituimus animal cōpositum ex prædictis potētiis quod per me est sentiens sensibile & habet sentire elemētando vegetando &c.

Ait iensitiua meā relatiōes p dīcte p pricipia īata sūt cōstitutę & relatę vtputa p bōītate magnitu. &c. ista sūt pricipia nra subaltnata a pricipiis supmīs descēdētia tāg a causis

DE SENSITIVA.

primitiuis utputa adiuia bonitate magnitudie &c. subqb⁹ principia nostra cōphēdunt ad placitū sicut finitū cōphēdit p⁹ infinitū & nouū p⁹ eternū & hmōi. & si nos pl⁹ possem⁹ reci pere fœcūditates & influētias supiores ipse possent plus age re in nobis sed non possumus quia finitas naturas habemus & finitas relationes & per cōsequēs nouas & quia inter insi nitū & finitū æternū & nouū nulla est p⁹portio sicut evenit in me elementaria ut sit in me sensata; sic ego & ipsa ut se mel elementata; & per hoc sum sentiens in subiecto sensato in quo sum: hoc est ipsum per me habet sensum agentem cū quo sentit calorē frigiditatem famem sitim dolorem delectationem & hmōi: aliter non haberē actionē nec naturam agētē qđ ē i possibile. qm̄ deficiēte mea fēsiuitate deficeret p⁹ prīa sensibilitas & p⁹ cōsequēs sentire & meę relationes nihil essent in naſa nec alia relationes in me venientes supra tacte.

CRursus ait sensitiva. vegetativa est in me sensata quae per motū est iuncta suis trib⁹ specieb⁹ in suo capi. p⁹tactis ad qđ sequitur in mea natura gnare nutritre & augmētare; per generare genero sensitiblitates utputa p⁹ potētiā visuā visibiliatē: pauditiuā audibilitatē & hmōi. Ip̄a autē nutritio & mlti plico p⁹ obiecta extrifeca utputa p⁹ colorē lapidis & figurā simil tudes ponēdo eoz i mea fēsiibilitate absolutaq⁹ ē mea ppriā passio i q⁹ facio ip̄as sensatas hoc ē visibiles cū qb⁹ p⁹ accūs facio lapidem visibilem qui lapis nō est sensatus.

CAit sensitiva. rosarū nō est p⁹ se potēs p⁹ ducat rosa de potentia i actū sine p⁹tate celi nec ego a fili sū potēs p⁹ meā p⁹tatē sine p⁹tate cœli vt faciā lapidē visibilē. & sicut dico de p⁹tate sic dico de mea bonitate: magnitudie &c. q⁹ regrit h̄ē adiu uamētū naturaliter ad bonificādū & magnificādū visibili tatis lapidis. & magis īdigeo adiuuamētō p⁹ primitiuā bōita tem magnitudinem &c. quae sunt p⁹ rīz causæ: q⁹ p⁹ secunda rīas. Et quia magis īdigeo primis causis q⁹ secundariis; magis sum passa sub primis q⁹ sub secundariis. & sicut secundi dariæ me lēdūt in meis sensib⁹ exterioribus causa inirmata tis multomagis & sine cōpatiōe cāē p⁹tiē p⁹nt agere i mead

DE SENSITIVA.

placitū & super meā naturā miraculoſe. **D**icit sensitua me⁹ appetitus est qđ sensus fit sentiēs siue agens vt hēat acti uā naturā & p cōsequens paſſiuā & cōnexā p ſētire. & iōqñ hēo licētiā ad agēdū naturaliter p me me⁹ appetitus est ge tatus siue in qſcere & qñ aligd ad extra me ipedit p meā na turā ē mihi odibile vt ita loqr siue horribile vtputa qñ appe to videre aut audif aut comedere aut bībere & huiusmodi. **C**lē ait sensitua me⁹ appetit⁹ habet duas species inter alias vna est intēſitas & alia extēſitas. sua aut̄ ppingas ē sub sua intēſitate & sua distācia sub sua extēſitate; ſicut niia caliditas in aqua feruente est magis per me ſenſibilis qđ frigiditas in glacie ſiue in niue. Ratio huius eft quia magis eft noxiuū ſub ſectum ſenſatum nimiris calidū qđ nimiris frigidum cū ignis ſit magis actiu⁹ qđ aqua. hoc idem poſſum dicere de odorabili & viſibili qm̄ nimiris foetor eft magis noxiu⁹ qđ ſit magn⁹ odor delectabilis. & ſic de videre ſuo mō & de aliis ſecūdū qđ eue niūt obiecta magis intēſa aut minus intēſa.

Rurſus ait ſenſitua alia. abſoluta ſi in ſenſato hoc eft per ſenſum communem & particulaſum in ſenſibus exterio rib⁹ & ſubalternaſum in quolibet ſenſu exteriori vtputa in potentia viſiua quæ ſentit organum ſcilicet oculum qui poſteſt videre album & nigrum & colorē tertiu cōfufum; ipa autem potentia viſiua eft tñ generalis ad vidēdum colorē confuſum ſiue mixtum in colorato qđum albedinē intēſam in albo; & ſic de nigredine intēſa; ſed color confuſus nō eft tantum diſpoſitus ut ſit per eam obiectatus ſicut color intē ſus & ideo patet per hoc qđ non deficit potentia viſiua quo ad ſe ſed ſubiectum deſormatum & impropoportionatum. & ideo dico & conſiteor qđ plus poſteſt diuina poſteſtas in me per ſeipſam & propter ſeipſam qđ ego per me atqđ propter me & hoc dignum & iustum eft cum ipſa ſit cauſa & finis & ego effectus.

Clē ait ſenſitua. mihi alia vera poſſem dicere de me ſed p ea qđ de me dixi ſum cognoscibilis quo ad meani naturam eſentiam exiſtentiam & agentiam.

DE IMAGINATIVA

Ixit imaginatiua. Ego sū virt⁹ eueniēs de sēsituā & i ipsa sū pmanēs, dico q̄ si eueniēs de ipa q̄a i ipa sū exūs i potētia ad oīa imaginabiliā & in ipa sū pma- nens cū sit meū subiectū a quo extraho imaginabiliā.

CRursus ait imaginatiua, sū absoluta vnapq̄ vniuersi: eo q̄ vna pars bonitat⁹ absolut⁹ est in me contracta & sic de alia pte vniuersi q̄ ē maguitudo &c. de oīb⁹ istis attributis sum cōstituta substātialiter & accītaliter rōe cui⁹ sū substantia absoluta quo ad meā eētiā & naturā & hēo accītia absolu ta a mea substantia & pgrediētia in me pmanētia.

CDixit imaginatiua. qđlibet meorū p̄cipiorū absolutorū est i me relatū eo q̄ de correlatiuis sēsituēs sūt eueniētia, ipa aut̄ correlatiua cōsistūt i me cōia correlatiua vtputa imaginatiua imaginabile & imaginari. & iō qđlibet ē correlatiū ab solutū ad plura eo q̄ meū imaginatiū pōt imaginari plura idiuīdū sub plurib⁹ spēb⁹ existēria pmeā cōem & ppriam passionē q̄ē imaginatiuitas iñ q̄ sūt deducibilia de potentia ad actū cū cōi imaginari.

CRursus ait imaginatiua. ego & sensitiua sum⁹ cōnex⁹ & q̄ libet i alia tota extēsa , aliter nō possem imaginari; oīa sensibiliā abstrahendo spēs sensibiles in me imaginatas qm̄ sū cōne xa cū sēsituā vt imaginer sensibiliā moueo sēsituā ad sētire secūdū magis & minus; & per consequēs fusi iinstinctum & apperitum ad delectationem sive ad oppositum.

CRursus dixit imaginatiua in memetiā sū absoluta cū abso luto sensu & cōi cōfūcta & in sensib⁹ exteriorib⁹ sū cōtracta & subalternata vtputa per visū auditū &c. p visū aut̄ sū gñā lis potētia ad imaginādū visibiliā; vtputa albedinē i albo si gurā iñ castro & hmōi. & sic de auditū p auditū imaginādo plures sonos sive voces. **A**it imaginatiua q̄a in sensibus exteriorib⁹ sū cōtracta p iōs sū cōtracta i particularib⁹ vt puta ad imaginādū vnū castrū vnā rosā vnū sonū & hmōi. **C**terū dixit imaginatiua, sēsituā nō pōt multiplicare chis

DE [M]AGINATIVA.

metram eoque non potest agere de me cum sit mei subjectum & non eoduerso sum autem superius & ipsa inferius & per consequēs mea bonitas est super suā & mea magnitudo sup suam. & sic de aliis ad quod secundū q̄ sum sua perfectio paccia dens vtputa quando indiget calore aut cibo aut coitu imaginor suā indigētiā & dirigo ipsam ad obiectū desideratum & idē obiectū per ipsam est sensibile & p me imaginabile.

CDixit imaginatiua. cū sim cū sensitua cōsūcta cōpono ad placitum chimēram & facio ipsam cōpositā ex plurib⁹ similitudinib⁹ particulariſi differentib⁹ in specie vtputa chimēram habentem caput hominis: corpus leonis : pedes bouis caudam piscis & huiusmodi.

CRursus ait imaginatiua mea imaginabilia sunt bona per meā bonitatē & si sint mala id esset per accidens cū mea magnitudine imaginor magna imaginabilia & si velim possim imaginari parua eo q̄ absoluta sum super sensituum, mel dulce etiam possum imaginari dulce & si vellem possum ipsum imaginari amarum & de dulcedine & amaritudine possum facere chimēram: sensitua non potest me impediare. nec mirum quia ego sum supra ipsam tanq̄ forma & ipsa sub me tanq̄ materia & hoc per meam bonitatem super bonitatē ei⁹ & per meam magnitudinem super suam & huiusmodi. & hoc quia mea principia innata natāt super sua sicut oleum super aquā: & ideo cum ita sit quid mirum si deus potest cum suis principiis siue dignitatibus primitiuis & necessariis agere supra meas naturam miraculole & super naturam sensitivę cum sim⁹ poterit inferiorē & dignitates sint dei superiores.

CItē dixit imaginatiua: sensitua nō pōt extendere vires suas supra meas; qm̄ qeqd ipa pōt sentire possum imaginari & ego possū imaginari chimeras & ipa nō posset sentire nec obiectare. Intellect⁹ aut̄ est potentia super me multomagis q̄ ego supra sensitivam cum ipse sit substantia spiritualis & nos amb̄e sumus de genere corporeitatis. & ideo quid mirum

DE MOTV.

Si intellectus humanus potest obieqare species & genera abstracta & ego nō possum ipsas species nec genera imaginari et sicut dico de intellectu ita dico de voluntate & memoria ex quibus aīa rationalis est cōstituta habens altiora principia innata q̄ ego habeam.

CMulta alia aīt imaginativa possū dicere de me physice sed sufficiant ea quæ dixi quia per ea quæ dixi potest cognosci mea essentia natura & operatio, posito autem q̄ intellectus sit physicus & naturalis aliter non: cum mea dicta sint alta et profunda.

De motu.

Ixit motus. Ego sum ens existens in potentia ad actum et sum existēs in subiecto in quo sum cum quo mouens mouet mobile de potentia in actu.

Dixit motus: sum ens absolutū primo progrediens a principio inatis celi ytputa bonitate magnitudine &c. qm̄ in qua tum bonitas bonificat magnitudinem & magnitudo magnificat bonitatē & sic de aliis sum genitus & progrediens a correlatiis eorum: et cōstituitur cælum cōpositum ex forma et materia et decem prædicamentis: quæ forma mouet se per me actiuādo: & mouet materiam passionando: et hoc cū quantitate quia quātus sum: cū qualitate quia qualis sum: cum relatiis quia relatus sum: & huiusmodi.

Ait motus, anima sum cum qua cælum mouet seipsum si cut habitus naturalis sub quo mouēs mouet seipsum p me sicut ignis qui sub sua caliditate mouet se ad calefaciendum & sub habitu leuitatis ad ascendendū, & aqua sub habitu grauitatis ad descendēdum et huiusmodi.

Sum mot⁹ absolut⁹ p octauā sphera subalternat⁹ p saturnum et sic descēdēdo p alias sphaeras et p sphaeras aliorū vsp ad vegetabilia particularia ytputa vsp ad lapidem rosam equum et huiusmodi: per omnia ista sum mobilis et mouēs et exiens de potentia in actu continuum et successiue et hoc significatum est per ea quæ dicta sunt in capitulis formæ materialie generationis corruptionis &c.

DE MOTU

Ctertū ait motus. sū cōtinuū iqtūsum yna essentia absoluta secundū totum yniuersū cōtinue extēsus cū totū yniuersum sit vñā indiuiūduū cōtinuū corporale cōstitutū ex suis prīcipiis gñalib⁹ vtputa ex bonitate magnitudie &c. vt dictū est de generali foſa matia & decē p̄dīcamēt. oīa ista sūt cōtinua non cōtīqua quo ad superius nec quo ad inferi⁹: ga sū sic mundus esset indiuiūduū discōtinuatū: & non vñū: & etiā implicaret vacuū: & ego non essem cōtinuus sed successiu⁹ diuīsus qđ est impossibile. sum autē discōtinuat⁹ in particula rīb⁹ scđm qđ differunt species vt aſin⁹ capra & hmōi & remaneo indiuiūsus quo ad meā essentiā vt oīa sunt in me & ego ī ipfis ab om̄i vacuitate denudatus p̄existētā & agētiam.

CRursus ait mot⁹. habeo tres spēs īter alias vtputa augmētationem alterationem vt significatū ē p̄ gñationē & corrupcionem. alia ē per loca vtputa nubes in cōelo qđ mouentur de yno loco ī aliū: & sicut pluuia qđ mouet de superius ad inferius ga ponderosa ē & sicut pīscis qui mouet se in aqua cū cauda sua & equ⁹ ī terra qđ mouet se cum pedibus suis.

CVterius dixit motus: habeo quatuor species quē sunt elementatiua vegetatiua sensitua & imaginatiua. per omnes istassum motus & mouēs sicut in capitulis prædictarū spe cierum significatum est.

Cterum ait mot⁹. habeo tres species: vtputa motū cōcūla ū rectū & obliquū. circularē vt patet p̄ cōcūlū; rectū vt patet per descēsum aquæ & per ascensum ignis & per sagittā motā in aere & sic de vēto & huiusmodi. mot⁹ autē me⁹ obliqu⁹ consistit per angulos acutos rectos siue obtusos.

CVteri⁹ ait motus. sū p̄ quatuor q̄litates quia cū ipfis sū mouens & mobilis sicut in flāma in aqua calida in glacie & huiusmodi cōstituēdo quatuor q̄litates vtputa cholera san guinē flegma & melācholiā.

CRursus dixit mot⁹. sū mouēs & mobilis artificialiter sicut nauis mota p̄ ventum & nauis mot⁹ ad motū nauis & figura arcē mota de potētia in aētū & sic de aliis moechanicis.

DE INTELLECTV.

Clē sū mot⁹ ad priuationē & hoc patet p cecitatē surditatē &c. & p sensum infectū siue imaginationē infectam & sic de aliis.

CUlterius dixit mot⁹ sum motus in subiecto moto p cib⁹ potum & huiusmodi.

CRursus ait mot⁹ mīta alia possē dicere de me oīdēdo meā effētiā existētiā & agētiā meū istiē appetitū meā originē meā bonitatē magnitudinē q̄titatē q̄litatē &c. sed p ea q̄ de medixi possunt cognoscī oīa q̄ de me dici p̄st. & hoc p̄ itelle etū subtiliter intuentem.

De Intellectu.

Alt intellect⁹. Ego sum substātia creata cōfūcta cui p̄ prie competit intelligere & per accidēs credere.

Dixit intellectus. p̄ diuinū intellectū sum creat⁹ bōitas est mihi associata & meū consūcta p̄ diuinā bonitatē magnitudo per diuinā magnitudinē; duratio p̄ diuinā ceter nitatē; p̄tās p̄ diuinām p̄tātem; voluntas p̄ diuinā volūtātē virt⁹ p̄ diuinā virtutē; veritas p̄ diuinā veritatē; delectatio p̄ diuinam gloriam & hūmōi; p̄ bonitatē sū bon⁹ p̄ magnitudinē magnus per æternitatem durabilis per p̄tātē potēs &c. & ideo cum sim sic associatus sū potēs ad intelligēdū gñalia utputa genus species abstracta ea; q̄ vñū magnū &c. cū oīb⁹ sū istis cōpositus vt bñū magne &c. & obiectū p̄mū q̄ est me us finis & oīa per ip̄m cū istis facio scientiam profundam de bonitate magnitudine &c.

CRursus ait intellect⁹: quoniam cum omnib⁹ istis sum com posit⁹ i tāto q̄ quilibet est i me & ego i ipsis effētiāliter mul tiplicabimus extensionē & vñā effētiā & hoc idē est de vos lūtate & memoria i tāto q̄ sum⁹ vna effētiā; vna aīa i mor talis composita ex p̄dictis.

CRursus dixit intellect⁹. diuin⁹ intellect⁹ ē ifinit⁹ & cōpndit oīa & iō cognoscit me q̄tū & finitū rōe cui⁹ necessitat⁹ sū q̄ sū q̄t⁹ & sic de qualitate mea relatiōe & aliis p̄dicamētis i mea substātia sustentat⁹ & cū ipsa cōfūctis, & iō op̄z me eē

DE INTELLECTV

pticulatū scđm q̄ sū cū corpore per ri cōfūct⁹ & ē aliis itellect⁹ a me distict⁹ cū corpe Guillermi cōfūct⁹ & sic de aliis & hoc est qđ sūm⁹ intellect⁹ regrit quo ad suā dignitatē q̄ plures intellectus sit; cognit⁹ & laudat⁹ & in gloria sempiterna beatificans intellect⁹ beatos.

Cltē ait itellect⁹. sū correlatiu⁹ eo q̄ sū itellect⁹ agēs intelligēs & sū itellect⁹ possibilis q̄ ē p̄pria passio i qua sūt spēs in telligibiles & p̄ eas ētia realia sūt cognita & sūt itelligeſ in trinfectū. oia ista sūt per eētiā ga sūt p̄ces meę ip̄la aut̄ lūt disticta ga sūt relata sine qua distinctiōe nō eēnt relata v̄z habe rēt naturā nec inueniet ip̄e facere sciētias nec possū extra ip̄fas facere ga nulla potētia agit naturaliter extra suā eētiā.

CRursus ait intellectus; q̄a sūt itellect⁹ agēs sūt forma & q̄a sūt itellect⁹ possibilis sūt matia & sūt sořa cū sořa bonitatis & materia cū materia bonitatis & sic de magnitudine &c. et sūt cōnexio v̄tputa intelligere cū bonificare &c.

Cltē ait itellect⁹. p̄ meā formā sū actiu⁹ ip̄a actio ē primitua et nō p̄dicamētalis q̄a cū ip̄a sořa ē cōuersa et iō ip̄la actio ē substātialis. ab ip̄a aut̄ orīt actio accūtalis p̄dicamētāl. et sic de matia suo mō actio et passio p̄dicamētales sūt iſtrumēta cū qb⁹ acgrūt spēs abstracta ſēlu et imatiōe illumītate et radicatē in mea p̄pria passiōe i qua sūt factē intelligibiles ip̄ae intelligibilitates sūt pegrīc acq̄site paccīs. et sic de itelligere pegrino orto ab itellectuo & intelligibili p̄dicamentib⁹.

CRursus dixit itellect⁹. sū vita et iqtū sū vita sū vita corporis et forma cū quo sūt cōfūct⁹. xō hui⁹ ē q̄a reduco quatuor potētias corporis; v̄tputa elemetatiuā vegetatiuā ſētitiuā et imatiuā i spēz hūanā. ip̄e aut̄ hō ēp̄ me fact⁹ et mouet me ad i telligēdū cū mea naſa sit intelligere & hoc naſaliter. moraliter aut̄ si moeat bñ me ad itelligēdū sū ver⁹ et bonus. si aut̄ ip̄e hō ē mal⁹ moraliter et mouet me sophistice sū malus et fali⁹ quia a fine meo sum deuiatus et de peccato habituatus.

CRursus ait intellectus. meus ordo est q̄ sim primitius

DE INTELLECTV.

in acquirēdo species distinguēdo cōcordādo cōtrariādo: et
nō possum ipsas intelligere faciā ipsas credibiles & sic p acci-
dens sum creditiu⁹ positiu⁹: & qñ sum i medio inter itellige-
re & credere sum opinatiu⁹ dubitatiu⁹ & extra quiete & in
labore posit⁹ i tātis p sū prōpt⁹ ad cōcludēdū verū aut fassū
si concluso verū sū getat⁹ si falsū sū de ignorātia habituat⁹.
CRursus dixit intellectus, inter me & hoīem in quo sum est
differētia cū sim vna pars ei⁹ quo ad meā naturā nunq̄ sum
fallax cū mesi propriū obiectū sit intelligibile & mea natura
sit ad hoc disposita, homo aut̄ est cōposit⁹ ex pluribus poten-
tiis, ip̄e mouet me sicut totū mouet suas partes: & ideo p ip̄a
sum si fallor deficio nō p me cōtra meā naturā, qm̄ qñq̄ hō
habet ita magnā volūtate ad desideratū p nō habeo liberta-
tē aīcedēdi nec ingrēdi veritatē: & sic de ira et huīusmodi.
CRursus dixit intellectus duobus modis intelligo et facio
scientiam primo per sensum & per imaginationē de rebus
inferioribus tanq̄ in artibus liberalib⁹ & mœchanicis et de
moralib⁹: aliū modū habeo p ea quæ sunt superiora vtputa
per deū & p suas dignitates & p substātias separatas: & sicut
facio sciētias inferiores p possibile & ip̄ossible sic facio sciētias
superiores p possibile & ip̄ossible: & magis sum altus
et assertiūs per possibilitatē & impossibilitatē ad superiora
q̄ ad īferiora cum deus sit superius agēs cū sua bonitate ma-
gnitudine &c, bene magne, &c, ea quæ sunt apud eum possi-
bilia et evitent impossibilia cum non posset male agere &c.
CConfiteor q̄ de⁹ est altius obiectū q̄ ego possim intelligere
et magis est p se intelligibilis sua bonitas magnitudo &c, et
etiā suū agere intrinsecū et extrinsecū q̄ ego possim intelligere
cū sim potētia īferior & ip̄e obiectū superi⁹, de istis au-
tem aliis sciētiis q̄ sunt īferiores nō est sic: q̄ fisi p sensum et
per imaginationē qm̄ ego sum magis disposit⁹ et prōpt⁹ ad
intelligēdū superiora cū sim spū: q̄ sensus et imaginatio sint
mihi sufficiētes quia sunt de genere corporeitatis.
CItem dixit intellect⁹: cōfiteor q̄ diuinus intellect⁹ est insi-

DE VOLVNTATE

nit⁹ & pſūd⁹ p ſe & p ſuā bonitatē/magnitudinē &c. cū ſit ab oī materia & accidēte diſpat⁹,& cū ip̄is rōnib⁹ cōuerlus talis aſt iſinitas& pſūditas: quā h̄ quo ad ſua correlatiua iſinita a nullo ente pōt ſpediri:cū oia alia ſint iſeriora & ip̄e dīgnitates ſupiores i ſuplatiuo gradu exiſtētes:hoc aūt qđ cōſiteor necellariū ē eē verū:qa ſi nō; altior eēm in obie-ctādo deū ſictū ſiue chimerā ſpūlē q̄ obiectādo deū verū & realē qđ ē falſū & iſoſſibile: aliter eēm altior in virtute ob-iectādo q̄ p deū eſſem quātus:qđ eſt absurdum dicere.

CRursus dicit intellectus,multa alia poſſum dicere:ſed eēt longum narrare:& p ea que dixi poſteſt cognosci q̄cquid de me dici poſteſt.

De voluntate.

Vlxit volūtas.Ego ſu ſubſtātia creaṭa , cui pprīe cō-ſpetit velle & p accidēt credere. **D**icit volūtas mihi competit pprīe velle:quia ſum ex trib⁹ meiſ cor-reliuiſ conſtituta:vt pura ex volēte volibili: & velle: cum quibus ſum pſunda: cum velle autem appeto volibiliā vt̄ilia,cum nolle odio odibiliā iñutilia.

CItem ait volūtas. ſicut ſubſtātia affociata cū bonitate ma-gnitudine &c ſint de intellectu fratre meo: dicitū eſt: ip̄a aut̄ bonitas eſt ei & mihi cōis:& ſic de magnitudine &c. ratiōe cui⁹ ſua correlatiua & mea ſūt cōiter bona magna &c.Ra-tio hui⁹ eſt qa ſum ſu obiectū.l.de⁹ eſt eql̄iter bonū magnum &c.ratiōe cui⁹ bñ magne &c.eſt a me & ab intellectu fra-tre meo obiectabilis cōtēplādo,& in alia vīra beatificando. **D**ixit volūtas.ego facio amationem duob⁹ modis ſicut di-ctum eſt de intellectu q̄ ſacit ſciētiā duobus modis, facio ei amationē p ſenſum & imáginationē vt ſatifiſcā corpori cū quo ſum cōiuncta de eo q̄ ip̄i neceſſariū eſt in volēdo ea que ſunt ip̄i ut̄ilia,&c in nolēdo ea q̄ ip̄i ſunt iñutilia:& hoc ma-xime facio ppter me cū ſim forma ei⁹,& cū p ip̄i ſim diſpoſita ad faciēdum amationem de ſuprmo obiecto qđ eſt me us finis,& ſiniſ corporis,amatio autem quā facis ad ſupius

C.

DE VOLVNTATE.

est spūalis cū vero sim spūs transcēdēs cū mea bonitatem: bona nūtatem corporis cū mea magnitudine &c. magnitudinem corporis; ad quā sequit̄ q̄ meū possibile qđ habeo ad supius est altius q̄ possibile quod habeo ad inferius in faciēdo amationē: & sic de impossibili, hoc est q̄ obiecta q̄ sunt inferiora sunt tantū amabilia naturaliter, q̄tū obiecta q̄ sunt supiora utputa de⁹ & suę rationes sua intrinseca opatio & extrinseca & sic de angelis de alia vita & hu⁹ usmodi.

CDixit voluntas, sum sic composita meo modo sicut dicitū est de intellectu suo modo, & ideo sū absoluta in volēdo bñ magne &c. & si bene magne &c. diligō bona sum si in opposito mala sum & de peccato sum habituata. In volēdo habeo libertatē duob⁹ modis possū velle bonū: q̄a bona sū natura liter & maxime: q̄a diuina bonitas causat in me meā bonitatē naturalē, & dat mihi liberū arbitriū ad volēdū bonū: alio modo habeo in cōtrariū liberū arbitriū ad volēdū malū, & hoc q̄a sū de nīhilo creata: malū aut̄ est habit⁹ priuati⁹, si cut bonū positi⁹, & ideo hō cui⁹ sū vna p̄ de me p̄t agere bñ aut male si p̄ me diliḡt bona bon⁹ est moraliter & si per me diliḡt mala malus est moraliter: & ideo male dicū illi q̄ afferūt q̄ ego sū bona volūtas in oīb⁹ hoīb⁹: q̄a si sic nō essem subiectū iustitiae dei in tribuēdo bonū p̄ bono, & malū p̄ malo: diuina aut̄ volūtas hoc nō vult: q̄a idē ē cū iustitia; & me expectat si bona sū in agēdo ad bonificādū in vita sem̄ pīterna: ut meū obiectū sit quaternū p̄ amorē: & hoc bonum magnū &c.

CRurs⁹ dixit volūtas, ego sū pīculata ī pētro: & q̄a sū asso ciata cū bonitate magnitudie &c. mea correlatiua sūt gñat̄lia cū qb⁹ trāscēdo obiectiue sēsū & imaginationē q̄ nō pos sunt attigere gñat̄lia sp̄es abstracta: utputa abstractā substatiā quātitatē & sic de aliis pīdicamētis absoluris, ego aut̄ sic diligēdo eū habeā altiore naturā, q̄ sensus & imaginatio & magis bonā p̄ bonitatē spūalē magl̄ magnā p̄ magnitudinē

DE VOLVNTATE.

spūalē &c. q̄ ip̄e habeat p̄ corporalē: etiā qd mirū cū ego habeā obiectū primū diligēdo: s̄esus aut̄ nō setiēdo, nec imaginatio imaginādo: quouiam de⁹ nec est sensibilis: nec est imaginabilis: sed per me est amabilis & per meum fratrem intellectū intelligibilis: & p̄ memorīa sororem meam recolibilis: non est autem qd dēf̄ possit obiectare: nisi aia & angel⁹ recolendo intelligēdo & amando: & ad ista tria sunt creata & ordinata omnia alia.

¶ Ait volūtas sū potētia ipatiua, eo q̄ sū optatiua, ipatiua sū: q̄a īmpo intellectui, & memoria vt obiectēt meū obiectū desideratū: intellect⁹ aut̄ & memoria ipant mīhi: vt obiectē obiectū eis desideratū: & hoc naturaliter est ordinatū: vt bñ nos agam⁹, & iūicem coadiuuem⁹ ad hoc vt bñ magne &c. obiectem⁹ & meritū beatitudinis acgram⁹, cū habitu iustitia prudētia &c. sed hō mal⁹ qñ est puerus disformat nos, qñ est hītuat⁹ de auaritia i prudētia &c. nos aut̄ sine ip̄o nī hil agere possumus cū ip̄e sit motor & nos sim⁹ mobilis: ip̄e vniuersalis & nos particulares.

Cltē ait volūtas. sū cū hītu charitatis ordinata & exaltata, sicut intellect⁹ p̄ hītu, & qñ p̄ hīt⁹ su⁹ & me⁹ eodē modo se hīt ad idē obiectū amādo & credēdo, & qñ intellect⁹ est alatissim⁹ p̄ hītu fidei, sub quo habitu est hītuatus de sapiētia, tūc hīt⁹ su⁹ & me⁹ equaliter se habēt ad idem obiectū amādo & intelligendo & tunc sumus in actu pfecto scđm q̄ pfectio potest dici in via.

¶ Ait volūtas ego sū potētia electiua & hoc duobus modis eligēdo amādo species aut odiēdo quas intellectus inuenit & intelligibiles facit, aut credibiles: ipsas aut̄ species inuenitas per intellectum, & per me electas ponimus in memoria sorore nostra: vt ipsas custodiat, & sint antiquæ vt possim⁹ acquirere nouas, & quando volumus recuperare ipsas antiquæ quas ponimus nouas in ipsa memoria vt sint antiquæ, & q̄ reddat nobis illas, quas primo posuimus. multotiens

DE MEMORIA.

aūt ipsa memoria ad hoc est valde fatigata in recipiendo & reddendo quia nō pōt in eodē nūc: & qā tps est plongatū. & iō qñ non pōt nobis reddere species antiquas; intellectus & ego sumus in magno labore & per cōsequēs ipsa memoria: & qñ reddit tunc sumus in quiete.

Cleē dixit volūtas: intellect⁹ frat̄ me⁹ habet magnū auāta-
giū sup me qm si ipē appetat obiectare obiectum bonū, ma-
gnū: &c. intelligēdo & nō possit sensat⁹ est: sed ego nō possū
hīc sensationē qm priuata fū si velim ad diligendū bonū &
si nolo culpā habeo de qua culpa memet habituo: intellect⁹
aūt de ignorantia nō se hītuat optādo ipam eo q ē sua inimī-
ca, sed ego heu tristis qre opto malitiā cum sit mea inimica
nō dico q sit p meā naturā qm nullum agēs appetit agere
suū cōtrariū: est aūt p hoīem cuius ancilla sum q qñq agit
per me male eo q peruersus est.

CArt volūtas: multa alia de me dīcere possem: sed ea q dicta
sunt sufficiāt intellectui subtiliter intuenti qm p ea q dicta
sunt pōt cognoscī mea essentia agētia & natura: mea quan-
titas qualitas &c. **D**e memoria.

Dixit memoria. Ego sū substātia creata cōfūcta cuī p
oprie cōperit recolere & p accidēs obliuisci.
Dixit memoria, sū sic associata de bonitate ma-
gnitudine &c. sicut intellect⁹ & voluntas & iō illūsum sum⁹
participantes p vna bonitatē magnitudinē &c. & iā in meo
bono recolere est bonū intelligere & amare: & ex istis trib⁹
bonis sequit vna bon⁹ actus cōis in quo sunt plures act⁹ dif-
ferentes eo q sum⁹ tres potentię differētes: & sicut dico de
bonitate ita dico de magnitudine &c.

Cterū aīt memoria. sū cōposita de meis prīcipiis innatīs. s.
de bonitate magnitudinē &c. & ista est pīa cōpositio: scđa
aīt cōpositio est qā sum substātia cōposita de forma & ma-
teria: tertia cōpositio qā sū cōposita cū intellectu & volūta-
te qā oēs tres sum⁹ vna aīa hoīis: mortuo at hoīe remanem⁹

DE MEMORIA;

hoc qđ sum⁹ q̄a remanēt tres sp̄es cōpositiōis p̄dictę ad qđ sequit̄ q̄ ipa aia ē imortalis cū istas tres sp̄es cōpositiōis ha beat p̄ se & p̄ suā naturā. ¶ Rursus dicit memoria. sū relata eo q̄a habeo tria relatiua cū qb⁹ simul sū creata utputa memoratiū memorabile & mēorari: oēs tres sum⁹ vna & vna natura, p̄ meū mēoratiū colligo sp̄es mihi traditas p̄ intellectū & volūtatē: ip̄as pono i mea p̄prīa. positiōe hoc ē i mea memorabilitate in q̄ facit memorabiles & antiquas & qn̄ reddo ip̄as meū memoratiū cōuersū est i recolitū qđ reducit easdē sp̄es de potētia in actū quaś meū memoratiū possuit in mea memorabilitate.

¶ Patet ergo dixit memoria q̄ habeo duas sp̄es & per cōse quēs duos act⁹ scilicet memorari & recolere: p̄ primā memror p̄ scđam recolo: hoc ē reddo qđ mēorabar, cū istis aut sū magna & p̄fūda. ¶ Ait mēorā, p̄ meā naturā restauro ea q̄ sunt p̄terita & sic causo sciam de p̄teritis: intellectus aut p̄cedēs inueniēs scias ē aīcedēs & ego sū ei⁹ cōseq̄ntia distictē posita ab intellectu. q̄a si nō: statī qn̄ intellect⁹ cāreret sciam seq̄ ref̄ cōsequēs & intelligēdo in tpe p̄sentī intelligeret ea q̄ intellexit in tpe p̄terito qđ est impossibile. patet ergo q̄ sum⁹ duę potētię distictæ p̄ aīcedēs & cōseq̄ns: & pōt p̄bari p̄ va lūtātē sororē nřam q̄ cōsistit in medio optādo sp̄es nouas p̄ intellectū & sp̄es antiquas p̄ me: si aut̄ nō essem⁹ distictę potentię intellect⁹ & ego: volūtas i eodē istāti optaret sp̄es nouas & aītiq̄s & p̄deret successio qđ ē impossible. & iō cū hāc ita sint male dicūt q̄ afferūt q̄ ego & intellect⁹ sum⁹ eadem potētia: meū possibile & impossible sunt mea instrumenta, p̄ possibile possum recipe sp̄es & reddere. p̄ meum impossible qn̄q̄ nō possum reddere sp̄es antiquas i me simpliciter priuatas & hoc q̄a tps est prolongatum aut quia a cōtingētia species mihi fuerunt datę hoc est per lentum intelligere & velle: & quia ipsa non deduxi frequenter a potentia in actū reddendo.

CONCLVSIONOPERIS.

Clerum ait. memoria p̄ simile & p̄ dissimile reddo species
quādōq̄ & sine ip̄is nō possum reddere, qđ ostēdo per istud
exemplū si oblituscar nomē alicuius hoīs & intellect⁹ & vo-
luntas requirūt q̄ reddā eis illud nomē qđ in me posuerit
si recolā de aligbus opatiōib⁹ quas fecit ille hō bene aut ma-
le cū amicitia aut cū inimicitia & memoror finem quare in-
tellect⁹ & voluntas appetūt q̄ reddā illud nomen hoīs tunc
per meā bonitatē magnitudinē &c. sum quoad innatam ad
reddendū ip̄am specie memorando ip̄m finē bonū aut ma-
li q̄ sequit. & sic de magnitudine aut de paruitate &c. & iō
per talē dispositionē raro erit quin reddam illud nomē qđ
erā obliita.

CRursus ait memoria effectiue mea natura est melācholia
quoniā per frigiditatē restringo species & conseruo meta-
phorice loquendo qm̄ aqua habet naturam restringendi &
quia terra habet naturā vacuatiuam habeo loca in quibus
possum ponere ip̄as sp̄es sed q̄ euacuauerit; volūtas aut cū
effectiue habeat naturā aeris multoties me impedit ad red-
dendū sp̄es ratione nimiā appetit⁹ & intellectus q̄ habet na-
turā ignis effectiue est per nimiā volūtatem deformatus &
nō pōt deliberare mecū q̄ reddā ip̄as sp̄es; & iō multotiens
hō est tm̄ intēt⁹ ad recuperādū sp̄es p̄ nimiā voluntatē aut
tm̄ frequērat ip̄as obiectādo q̄ efficiēt stult⁹ eo q̄ intellect⁹
est disformatus ga nescit cōfūgere sp̄em cum sp̄e nec ligare
ordinate: & egoa casu moueo hoīem ad memorādā vnam
sp̄em & postmodū aliā sine mea scđa sp̄e vtputa recolentia
supratacta.

CUlterius ait memoria. sicut dixi de voluntate quaē impe-
dit me qñq̄: ita dico de intellectu s̄re meo q̄ qñq̄ ip̄edit me:
vtputa qñ hō legit diu i libro yt itelligat veritatē optatā
si diu pseueret in legēdo tm̄ extat intellect⁹ ad itelligere q̄
disformat me ad recipiēdū sp̄es & hoc p̄ nimiā fatigationē
sui ipsius & mei. Remediū aut cōsistit in hoc q̄ breuiter lea-

DE MEMORIA.

gat & ego frequenter possim recolere ipsam lecturam.

¶ Ait memoria, sicut intellectus est meū aīs p intelligere & ego cōseqns p recolere ei⁹: haber duos modos faciēdi sciam ut dictū est in capi. suo: sic ego hēo duos modos i agēdo qm sensum & imaginationē cōcipio primitiue & sup sensum & imaginationē ascēdo qm obiecta deū & suas rationes & suas operationes p superius sū leuis delectabilis sana recta & sollicita; sed per īferius sū pigrā lēta rudis &c. hoc autē nō ē per meā naturā: sed qm obiecta sūt īferiora & de gñe finis corporis qm obiecta impedit ut me ad obiectandū obiecta superiora qm sunt de fine anima.

¶ Rursus dixit memoria, mīta pnt dīci de me & mīta possū dicere sed p ea qm dixi pōt cognosci mea naturā, mea essētia, & meā operationes posito qm intellectus sit futilis nūfundat⁹ cū suis correlatiūs distinctis nō rudis qm ī ruditate sua sū p accidens rudificata eo qm sum cōsequētia eius.

Conclusio libri.

 Ostq̄ duodecim principia philosophiē fuerūt locū ta; quodlibet de seipso dixit philosophia domīab⁹ & Raymundo, audiūstis ea qm dicit mea pricipia de se ipis & cōsiliū qd dedit meus intellectus in plogo: & iō rogo vos qm tūm possum qm ea qm audiūstis reportetis serenissimo dño Philippo regi frācorū vt mihi sic satissimat de iniuria mihi facta sicut latissimat scētē fidei catholicae cū sit pugil verus & legalis: & tu Raymunde dixit philosophia: debes habere contritionē si ad hoc nō facias satisfactionē scdm totū posse tuum.

¶ Ait Raymundus, domina philosophia sum parat⁹ ad posnendum totum me & quicquid sum ad tuum honorem & ad honorem dominæ theologiae quā diligo super omnia & tu philosophia scis qdū ad hoc laboravi & omnia bona mea terrena ppter hoc dimisi, sed quid potest ad hoc meū

CONCLVSIONIS OPERIS.

parum posse: cū sim ad tam altum negotiū & ponderosum
impropotionatus: tu aut̄ cū est negotiū impetrēs cū sere
nissimo frācorū rege, q̄ad hoc manū teneat viriliter & de-
uote, & etiā cū magistris & baccalaureis i diuina scriptura,
& cū illis sume artistas tibi ut videbit̄ expedire i tāto q̄iter
te & theologiam non sit date aliquo modo contrarietatē: sed
puram concordantiam atq; merā te existente ancilla & the-
ologia dñā tua: cum sit tuus finis: eo q̄ de⁹ est subiectū ei⁹.

Respondit philosophia, Raymūde bene dicis & ego faci-
am ad hoc quicquid potefo cum teneat facere / tu autē non
sis timidus nec lentus, sed cōfidens atq; audax & p̄dica phi-
losophice ea q̄ de me & de meis principiis audiuit̄ in ecclē-
siis / scholis / & plāteis: habeas cōfidentiā in deo, & in p̄dicā
impatricib⁹, & in me & meis principiis, q̄a te associabim⁹ &
fortificabim⁹ & te dirigem⁹ qñ p̄dicabis siue disputabis.

CFinito autem sermone philosophie: dñz & Raymūd⁹ ad
regē serenissimū Frācie accesserūt & ea q̄ audiuerūt ei dixe-
rūt humiliter & deuote, Rex aut̄ q̄ humili⁹ ver⁹ & deuot⁹
est ea q̄ dixerit benigniter acceptauit, & p̄mot⁹ fuit ad mi-
sericordiam per ea quā audiuit ad magnum bonum facie-
dum: dñas autem in bonam spēm posuit & Raymūdum.

Ad laudem & honorem dei finivit Raymūdus istum li-
brum Parrhisi mense februario Anno M. CCCX. Incarna-
tionis domini nostri Iesu Christi.

Quem impressit Iodocus Bađius ad XII. Kalēdas
Martias Anno ad calculū Romanū. M. D. XVI.